

נצח ישראל- פרק כ"ז / מקורות נוספים

1. תענית (פרק ד', משנה ו')

חֲמִשָּׁה דְּבָרִים אָרְעוּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ בְּשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי בְּתַמּוּז וְחֲמִשָּׁה בְּתַשְׁעָה בְּבָב. בְּשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי בְּתַמּוּז נִשְׁתַּבְּרוּ הַלְּוָחֹת, וּבִטְלַת הַתְּמִיד (כו), וְהִבְקָעָה הָעֵיר וְכֹא, וְשָׂרְף אֶפּוֹסְטֶמוֹס אֶת הַתּוֹרָה (כב), וְהָעֶמִיד צָלַם בְּהִיבָל. בְּתַשְׁעָה בְּבָב נִגְזַר עַל אֲבוֹתֵינוּ שְׁלֵא (כג) יִכְנְסוּ לְאָרֶץ, וְחָרַב הַפִּיִת בְּרֵאשׁוֹנָה (כד) וּבְשֵׁנִיָּה (כה), וְנִלְכְּדָה בֵּיתָר (כו), וְנִחְרְשָׁה הָעֵיר (כז). מִשְׁנַכְנֵס אָב, מִמַּעֲטִין בְּשִׁמְחָה:

2. צדקת הצדיק (עו' קע"א)

יש מקום מוכן לצער ח"ו, כמו שאמרו חז"ל בחלק (קב). בשכם מקום כו'. וכן זמן כמשו"ל (שם) עת כו'. וכמ"ש (תענית כט:): בר ישראל דאית ליה דינא כו' באב כו'. וכן בנפש – כדרך שאז"ל (שם כה). בר' אלעזר בן פדת וטובא. ואיך יצוייר זה, שמוכן מתחילת בריאה לרע ח"ו? והלא מפי עליון לא תצא הרעות! אבל באמת לשון חכמים מרפא, שאמרו ז"ל "מוכן לפורעניות" – לשון פירעון... וואותו הזמן, מקום, ונפש – הוא מוכן לקבל פירעון מה שנשתכר... ובאותו מקום, זמן, נפש, שנשפע הפירעון ושכרו של השי"ת, מצד ריבוי השפע – נעשה ח"ו פורעניות לרע, כידוע בסוד שבירתן של כלים זוהי מיתתן ע"י ריבוי האור. וכן אמרו ז"ל (פרדר"א פ' לד) על פסוק "לא יראני", הא בשעת מיתתן רואה. ולכן אמרו ז"ל (יומא נד:): שמצאו כרובים מעורים אע"פ שלא היו עושיין רצונו של מקום. כי אז היה תוקף ריבוי שפע האור, ולכך זכה יהוקאל למראות אלוקים. ומוי שזוכה באמת – מקבל פירעון הטובה אז. שזה עניין לידת משיח במ' באב. ואמרו ז"ל (ב"ר, פ' יא) "לכל נתת בן זוג", שלכל דבר יש זוג, דהיינו עזר כנגדו, שיש דבר שהוא ממש נגדו – וזהו לעזר לו. והשי", מלאכתו הוא מיום שנברא העולם, כמו שאמרו ז"ל (בר"ר פ' סח) לזווג זיווגים אלו, של מקום וזמן ונפש, כל אחד בהפכך... וידוע, נגד כ"ב ימים שביין המיצרים – הם מראש השנה עד שמיני עצרת נושמת תורה הוא נגד י'... וכן השפע שירד למ' באב, שהיה מלמעלה שפע גדול ועצום כנ"ל, נתחלק גם לי' באב, ולמטה נתהפך ר"ל... ונגד ט' באב הוא שמע"צ, שאז"ל (מד"ת פנחס טז) "פר אחד כו' אני ואתם", כמו לעתיד – ה' בדד ינחנו וגו'. ממש היפך ט' באב.

3. תפארת ישראל (פרק כ"ה)

והבן מה שאמר "לכל זמן ועת לכל חפץ", כי הדברים שהם גופניים, כמו כניסת אדם לגן עדן ויציאתו משם, וכן הפסד העולם וחורבן העולם, והמילה שהם דברים גופניים, והגוף נופל תחת הזמן – שייך לומר "לכל זמן", אבל דבר שהוא שכל בלבד, והוא קבלת התורה – שהיא אינה דבר גופני, ודבר זה אינו תחת הזמן, על זה אמר "עת לכל חפץ". כי ה"עתה", שהוא המחבר העבר והעתיד – אינו זמן, ורצה לומר, כי הדבר שהוא מושכל, שאינו נופל תחת הזמן – הוא נעשה בעתה. ומה שניתנה דווקא באותו זמן, ולא קודם זה ולא אחר זה, דבר זה נתבאר למעלה – כי לא היה ראוי שתינתן התורה קודם שיצאו ממצרים, וכבר הארכנו בזה, אך מה שנתנה בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ולא קודם – צריך לתת טעם לזה. אמנם הסיבה מבוארת גם כן למעלה, כי מפני שהתורה שכלית ואינה תחת הזמן – ראוי לה השלישי, כי כבר אמרנו כי ה"עתה", שאינו זמן – הוא שייך דוקא לתורה, ומפני כי ה"עתה" הוא שלישי, כי ה"עתה" מחבר הזמן והוא שלישי, ולכך בחדש השלישי ניתנה התורה, כי השלישי, בשביל שהוא שלישי – הוא כמו ה"עתה", שאינו זמן נחשב, לכך הוא שייך לתורה, כדכתיב "ועת לכל חפץ".